

SOCIAL- OCH HÄLSOVÅRDSUTSKOTTETS BETÄNKANDE 26/2005 rd

Regeringens proposition med förslag till lag om ändring av 15 kap. 1 § i lagen om utkomstskydd för arbetslösa

INLEDNING

Remiss

Riksdagen remitterade den 8 november 2005 en proposition med förslag till lag om ändring av 15 kap. 1 § i lagen om utkomstskydd för arbetslösa (RP 189/2005 rd) till social- och hälsovårdsutskottet för beredning.

Motion

I samband med propositionen har utskottet behandlat följande motion:

— en lagmotion med förslag till lag om upphävande av 4 kap. 6 § 1 och 2 mom. i lagen om utkomstskydd för arbetslösa (LM 96/2005 rd — Anne Huotari /vänst m.fl.), som remitterades till utskottet den 27 oktober 2005.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- regeringssekreterare Kirsi Päivänsalo, social- och hälsovårdsministeriet
- förmånschef Suvi Onninen, Folkpensionsanstalten
- jurist Jarmo Pätäri, Akava r.f.
- sakkunnig, juris kandidat Mikko Räsänen, Finlands Näringsliv
- socialpolitisk sekreterare Kaija Kallinen, Finlands Fackförbunds Centralorganisation FFC rf
- juridisk ombudsman Janne Makkula, Företagarna i Finland
- ombudsman Juhani Talonen, Arbetslöshetskassornas Samorganisation.

PROPOSITIONEN OCH MOTIONEN

Propositionen

I propositionen föreslås att lagen om utkomstskydd för arbetslösa ändras. Regeringen föreslår att ikraftträdandebestämmelsen om utbetalning av jämkad arbetslöshetsförmån ändras så att jämkad arbetslöshetsförmån kan beviljas fram till den 31 december 2007 trots att maximitiden för utbetalningen har gått ut.

Lagen avses träda i kraft den 1 januari 2006.

Lagmotionen

I lagmotion LM 96/2005 rd föreslås att lagen om utkomstskydd för arbetslösa ändras i fråga om jämkad dagpenning så att den maximitid om 36 månader som utgör gräns för utbetalning av jämkad dagpenning slopas genom att 4 kap. 6 § 1 och 2 mom. i lagen om utkomstskydd för arbetslösa upphävs.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Allmän motivering

Social- och hälsovårdsutskottet anser att propositionen är behövlig för utan en lagändring kan jämkad arbetslöshetsförmån inte längre utbetalas från ingången av 2006 till personer som fått dagpenning i 36 månader. Eftersom deltidsanställning är ett bättre alternativ än att bli helt arbetslös, finner utskottet det motiverat att utbetalningen fortsätter även om maximitiden uppfylls. När social- och hälsovårdsutskottet tidigare godkände en förlängning av utbetalningstiden för viss tid ansåg utskottet att det är ändamålsenligt att helt slopa bestämmelserna om maximitiden (ShUB 15/2003 rd och ShUB 29/2004 rd).

Enligt motiven till propositionen ska social- och hälsovårdsministeriet låta göra en undersökning om hur den jämkade arbetslöshetsförmånen påverkar marknaden, hur arbete erbjuds och hur det tas emot. Social- och hälsovårdsutskottet finner utredningen ytterst angelägen och förutsätter att den lämnas till utskottet före

1.7.2006. Utskottet tillstyrker lagförslaget utan ändringar men anser att bestämmelserna om utbetalning av jämkad dagpenning ska tas in i en permanent lag efter 2007.

Motion

Utskottet har till de delar som avses i lagmotionen godkänt förslaget till lag om ändring av lagen om utkomstskydd i enlighet med regeringens förslag. Av utskottets ståndpunkt följer att lagmotionen bör förkastas.

Förslag till beslut

Med stöd av det ovan anförda föreslår social- och hälsovårdsutskottet

att lagförslaget godkänns utan ändringar och

att lagmotion LM 96/2005 rd förkastas.

Helsingfors den 17 november 2005

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Valto Koski /sd
vordf. Eero Akaan-Penttilä /saml
medl. Sirpa Asko-Seljavaara /saml
Anneli Kiljunen /sd
Marjaana Koskinen /sd
Pehr Löfv /sv
Aila Paloniemi /cent
Leena Rauhala /kd

Arto Seppälä /sd
Osmo Soininvaara /gröna
Tapani Tölli /cent
Raija Vahasalo /saml
Erkki Virtanen /vänst
Tuula Väättäinen /sd
ers. Terhi Peltokorpi /cent.

Sekreterare var

utskottsråd Eila Mäkipää.

RESERVATION

Motivering

Utskottet föreslår i sitt betänkande att ikraftträdandebestämmelsen om utbetalning av jämkad arbetslöshetsförmån ändras så att jämkad arbetslöshetsförmån kan beviljas fram till den 31 december 2007 trots att maximitiden för utbetalningen har gått ut.

Utskottets ståndpunkt i betänkandet om att fortsätta utbetalningen av jämkad dagpenning är helt riktig. I det sammanhanget hade utskottet motiverad anledning att kräva att den utlovade utredningen görs före 1.7.2006, men det hade varit enklare att lösa frågan genom att upphäva 4 kap. 6 § 1 och 2 mom. i lagen om utkomstskydd för arbetslösa. Utskottet har föreslagit detta i sina tidigare ställningstaganden (ShUB 15/2003 rd och ShUB 29/2004 rd).

Därför föreslog vi att utskottet i stället för förslaget i betänkandet godkänner förslaget i Anne Huotaris m.fl. lagmotion LM 96/2005 rd (lag om upphävande av 4 kap. 6 § 1 och 2 mom. i lagen om utkomstskydd för arbetslösa) med följande motivering.

I lagen om utkomstskydd för arbetslösa (1290/2002) 4 kap. 1 § ingår bestämmelser om förutsättningarna för jämkade arbetslöshetsförmåner. Rätt till jämkade arbetslöshetsförmåner har en arbetssökande som utför deltidsarbete, om deltidsarbetet baserar sig på en arbetstidsförkortning som gjorts på arbetsgivarens initiativ, och en arbetssökande vars arbetstid per dag eller per vecka har förkortats på grund av permittering eller som är förhindrad att arbeta på grund av en sådan stridsåtgärd som inte står i samband med den arbetssökandes anställningsvillkor eller arbetsförhållanden. Arbetssökande som har tagit emot heltidsarbete för högst två veckor, eller som har inkomst av företagsverksamhet som bisyssla eller eget arbete har också rätt till jämkade arbetslöshetsförmåner. Enligt 4 kap. 6 § 1 mom. betalas jämkad arbetslöshetsförmån för högst 36 månader.

När maximitiden har gått ut kan jämkad arbetslöshetsförmån betalas till en person som har tagit emot heltidsarbete för högst två veckor. När en person omfattas av maximitiden för jämkad arbetslöshetsförmån och maximitiden för utbetalning har gått ut har han eller hon inte rätt till jämkad dagpenning innan han eller hon på nytt uppfyller arbetsvillkoret eller i minst sex månader utan avbrott har varit i heltidsarbete. Därför är det sannolikt att den planerade maximitiden för jämkad arbetslöshetsförmån kommer att höja tröskeln för att söka deltidsarbete.

Grunderna för beräkning av jämkad arbetslöshetsförmån gör sporadiskt arbete eller deltidsarbete lönsammare än arbetslöshetsförmånen för en helt arbetslös person och motiverar därför till att ta emot ett jobb också för en kortare tid. Å andra sidan utgör inkomstnivån till exempel i fortlöpande deltidsarbete, dvs. lönen för deltidsarbetet plus jämkad dagpenning, ofta en tröskel som minskar intresset för heltidsarbete. När det gäller inkomstrelaterad dagpenning dämpas denna effekt en aning av att lagen innehåller bestämmelser om att nivån på den inkomstrelaterade dagpenningen ska fastställas på nytt också när en person har uppfyllt arbetsvillkoret på basis av deltidsarbete.

Enligt utskottets förslag är en person efter det att maximitiden på 36 månader har gått ut inte berättigad till jämkad arbetslöshetsförmån efter utgången av 2007. Uppskattningsvis skulle hälften av dem som nu erhåller jämkad dagpenning efter utgången av maximitiden söka heltidsarbete eller fortsätta i deltidsarbete utan arbetslöshetsförmånen, och hälften skulle avstå från sitt deltidsarbete och få full arbetslöshetsförmån.

Den längsta tiden för utbetalning av jämkad arbetslöshetsförmån har gällt dem som fått förmånen på basis av deltidsarbete. Över hälften av alla som fått jämkad inkomstrelaterad dagpenning har haft deltidsarbete. Av dem som fått jämkad dagpenning under en längre tid än 36 månader har emellertid över 90 procent haft del-

tidsarbete. Inom grundskyddet har deltidssarbete ännu tydligare utgjort grunden. För över 90 procent av dem som fått jämkade förmåner under en längre tid än 36 månader har grunden varit deltidssarbete.

Ju längre jämkad arbetslöshetsförmån har betalats desto större andel av förmånstagarna hör till de äldre åldersklasserna. Inom ramen för det inkomstrelaterade skyddet har tre fjärdedelar av dem som fått jämkad dagpenning varit kvinnor. Av dem som har fått jämkad arbetslöshetsförmån under en längre tid är andelen kvinnor ännu större, dvs. 86 procent.

De som erhåller jämkad dagpenning fördelar sig mycket ojämnt mellan olika yrkesgrupper och arbetslöshetskassor. De regionala skillnaderna är också betydande. Enligt registeruppgif-

ter om förtjänstskyddet har jämkad dagpenning utan avbrott betalats längst till personer inom fastighetsskötseln, städbranschen och försäljningsbranschen. Det står helt klart att lågavlönade kvinnors ställning på arbetsmarknaden förbättras om de också i fortsättningen kan erhålla jämkad arbetslöshetsförmån.

Förslaget

Med stöd av det ovan sagda föreslår vi

att riksdagen i stället för lagförslaget i betänkandet godkänner ett nytt lagförslag

Reservationens nya lagförslag:

Lag

om upphävande av 4 kap. 6 § 1 och 2 mom. i lagen om utkomstskydd för arbetslösa

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

1 §

Genom denna lag upphävs 4 kap. 6 § 1 och 2 mom. i lagen den 30 december 2002 om utkomstskydd för arbetslösa (1290/2002), sådana de lyder i lag 970/2003.

2 §

Denna lag träder i kraft den 200 .

Helsingfors den 17 november 2005

Erkki Virtanen /vänst
Leena Rauhala /kd